

VIERDE BIJDRAGE

TOT DE KENNIS DER

ICHTHYOLOGISCHE FAUNA

VAN DE

KOKOS-EILANDEN,

DOOR

P. BLEEKER.

In Februarij en April 1855 ontving ik weder een aantal visschen van de Kokos-eilanden, welke ik, even als de vroeger van daar ontvangene, te danken heb aan den heer J. G. C. Ross. Deze nieuwe verzamelingen munten weder uit door goede bewaring en rijkdom aan soorten, nieuw voor de kennis dier kleine eilandengroep. Zij waren zamengesteld uit de volgende soorten.

1. *Apogon bandanensis Blkr.	11. Synanceia brachio CV.
2. „ novemfasciatus CV.	12. *Scolopsides cancellatus CV.
3. *Cheilodipterus quinquelineatus
CV.	13. Lethrinus cocosensis Blkr.
4. Serranus hexagonatus CV.	14. Chaetodon auriga Forsk.
5. *Holocentrum sammara CV.	15. „ ephippium CV.
6. *Myripristis murdjan Rüpp.	16. * „ semeion Blkr.
7. *Upeneus barberinus CV.	17. *Zanclus cornutus CV.
8. *Percis caudimaculata Rüpp.	18. Amphacanthus hexagonatus Blkr.
9. *Scorpaena bandanensis Blkr.	19. Acanthurus Rüppellii Blkr.
10. * „ polylepis Blkr.	20. „ triostegus CV.

21. * <i>Mugil coeruleomaculatus</i> Lac.	35. * <i>Julis</i> (<i>Halichoeres</i>) <i>spilurnus</i> Blkr.
22. <i>Salarias melanocephalus</i> Blkr.	36. * <i>Gomphosus melanotus</i> Blkr.
23. „ <i>sumatranus</i> Blkr.	37. * <i>Cheilinus chlorurus</i> Blkr.
24. * <i>Gobius cocosensis</i> Blkr.	38. * „ <i>tetrazona</i> Blkr.
25. „ <i>ophthalmotaenia</i> Blkr.	39. * <i>Epibulus insidiator</i> CV.
26. „ <i>phalaena</i> CV.	40. * <i>Searus coeruleopunctatus</i> Rüpp.
27. * <i>Eleotris cyanostigma</i> Blkr.	41. * <i>Callyodon waigiensis</i> CV.
28. * <i>Antennarius nummifer</i> Blkr.	42. * <i>Hemiramphus Dussumierii</i> CV.
29. <i>Pomacentrus prosopotaenioides</i> Blkr.	43. <i>Rhombus pantherinus</i> Rüpp.
30. <i>Dascyllus aruanus</i> CV.	44. * <i>Muraena Agassizi</i> Blkr.
31. <i>Glyphisodon antjertus</i> K. v. H.	45. * „ <i>colubrina</i> Richds.
32. * <i>Heliasis coeruleus</i> CV.??	46. * „ <i>micropoecilus</i> Blkr.
33. * <i>Labriles paradisicus</i> Blkr.	47. <i>Balistes aculeatus</i> L.
34. * <i>Tautoga melapterus</i> CV.	48. * <i>Ostracion cornutus</i> L.

In mijne laatste Bijdrage tot de kennis ichtlijologische fauna van de Kokoseilanden (1) bragt ik het aantal van daar bekende vischsoorten op 61 of eigenlijk op 59, aangezien *Pomacentrus cijanospilus* Blkr mij sedert gebleken is dezelfde soort te zijn als *Pomacentrus prosopotaenioides* Blkr (2) en *Glyphisodon Rossii* Blkr dezelfde als *Glyphisodon biocellatus* CV. welke zelve geene andere soort is als *Glyphisodon antjertus* K. v. H. De in bovenstaande lijst met een * gemerkte soorten, ten getale van 30, komen in die bijdrage niet voor en zijn alzoo nieuw voor de fauna der Kokoseilanden. 6 dier soorten, t. w. *Chaetodon semeion* Blkr, *Eleotris cyanostigma* Blkr, *Heliasis coeruleus* CV?, *Gomphosus melanotus* Blkr, *Muraena Agassizi* Blkr en *Muraena micropoecilus* Blkr zijn nieuw voor mijne verzameling

(1) Derde Bijdrage, enz Nat. T. Ned. Ind. VIII p. 170—180.

(2) *Pomacentrus cyanostigma* stelt den jeugdigeren leeftijdstoestand voor van *Pomacentrus prosopotaenioides*. In dien jeugdigen leeftijdstoestand is het onderoogkuilsbeen nog ongetand; doch deze tanden ontwikkelen zich later, wat ik bij eene rei van voorwerpen van verschillende grootte heb waargenomen. Iets dergelijks heeft plaats bij *Pomacentrus albifasciatus* M S. hl. (*Pomacentrus leucopleura* Blkr) en misschien ook bij nog andere soorten. Het ongetand zijn van het onderoogkuilsbeen is dus slechts van betrekkelijke waarde bij de bepaling der soorten van dit geslacht.

en de twee eerst-en de twee laatstgenoemde tevens nieuw voor de wetenschap. *Gomphosus melanotus* is reeds gebrekkig afgebeeld in de werken van VALENTIJN en RENARD, doch in de latere tijden niet nader beschreven of afgebeeld.

Door de gemelde soorten stijgt het aantal der thans van de Kokoseilanden bekend gewordenen visschen tot de hieronder genoemde 89.

Species piscium Cocosenses hucusque cognitae.

1. *Apogon bandanensis* Blkr, Nat. T. N. Ind. VI p. 95.
2. " *novemfasciatus* CV., ibid. III p. 163.
3. *Caeilodipterus quinquelineatus* CV., ibid. III p. 253
4. *Serranus hexagonatus* CV., ibid. VI p. 191.
5. ,, *nodulus* CV., ibid. VII p. 39.
6. *Mesoprion marginatus* Blkr, ibid. III p. 554.
7. ,, *monostigma* CV., Verh. Bat. Gen. XXII Perc.
8. *Holocentrum leo* CV., Nat. T. N. Ind. VII p. 355.
9. ,, *poecilopterus* Blkr, ibid. VII p. 356.
10. ,, *sammara* CV., ibid. III p. 555.
11. *Mijripristis murdjan* Rüpp. ibid. IV p. 102.
12. *Percis caudimaculata* Rüpp. ibid. V p. 163.
13. *Upeneus barberi* CV., ibid. II p. 172.
14. *Mulloidides flavolineatus* Blkr, ibid. III p. 697.
15. *Scorpaena bandanensis* Blkr, ibid. II p. 237.
16. ,, *polijlepis* Blkr, ibid. II p. 173.
17. *Amphiprionichtijs apistus* Blkr, ibid. VIII p. 172.
18. *Sijnanceia brachio* CV., Verh. Bat. Gen. XXII Sclerop.
19. *Scolopsides cancellatus* CV., ibid. XXIII Sciaen.
20. *Pentapnis aureolineatus* CV., Nat. T. N. Ind. VI p. 55.
21. *Lethrinus cocosensis* Blkr, ibid. VII p. 40.
22. *Gerres acinaces* Blkr, ibid. VI p. 194.
23. ,, *oijena* CV., Verh. B. Gen. XXIII Maon.
24. *Chaetodon auriga* Forsk., Nat. T. Ned. Ind. V. p. 164.
25. ,, *ephippinm* CV., ibid. V p. 337.
26. ,, *lineolatus* QG., ibid. VI p. 323.
27. ,, *semeion* Blkr, ibid. VIII p.
28. *Zanclus cornutus* CV., Verh. B. Gen. XXIII Chaet.
29. *Platax Boersii* Blkr., Nat. T. Ned. Ind. III p. 758.
30. ,, *teira* CV., Verh. Bat. Gen. XXIII Chaet.
31. *Pimblepterus altipinnis* CV., Nat. T. Ned. Ind. III p. 727.
32. *Trachinotus mookalee* CV., Verh. Bat. Gen. XXIV Makr.
33. *Caraux Forsteri* CV., ibid. Nat. T. N. Ind. III p. 164.

34. *Seriolichthys bipinnulatus* Blkr, *ibid.* VI p. 196.
35. *Amphacanthus hexagonatus* CV., *ibid.* VII p. 41.
36. *Acanthurus matoides* CV., *Verh. Bat. Gen.* XXIII Teuth.
37. „ *triestegus* CV., *ibid.*
38. „ *Rüppellii* Blkr = *Acanthurus velifer* Blkr, *Nat. T. N. Ind.* VII p. 42 (nec Bl.).
39. *Mugil coeruleomaculatus* Lac. *ibid.* II p. 484.
40. „ *macrocheilos* Blkr, *ibid.* VII p. 43.
41. „ *Rossii* Blkr, *ibid.* VII p. 45.
42. *Salaria arenatus* Blkr, *ibid.* VIII p. 173.
43. „ *Hasseltii* Blkr, *ibid.* VIII p. 174.
44. „ *melanocephalus* Blkr, *Verh. Bat. Gen.* XXII Blenn.
45. „ *quadricornis* CV.?
46. „ *sumatranus* Blkr, *Nat. T. Ned. Ind.* I p. 256.
47. *Gobius cocosensis* Blkr, *ibid.* VI p. 46.
48. „ *ophthalmotaenia* Blkr, *ibid.* VII p. 47.
49. „ *phalaena* CV., *ibid.* II p. 242.
50. *Eleotris eijanostigma* Blkr, *ibid.* VIII p. 452.
51. *Antennarius nummifer* Blkr, *ibid.* VI p. 497.
52. *Plesiops coeruleolineatus* Rüpp. *ibid.* IV p. 116.
53. *Pomacentrus prosopotaenioides* Blkr, *ibid.* III p. 286 = *Pomacentrus eijanospilos* Blkr, *ibid.* VI p. 709 (junior).
54. „ *taeniops* CV., *ibid.* V p. 251.
55. *Dascyllus aruanus* CV., *ibid.* VI p. 108.
56. *Glyphisodon antjerius* K. v. H., *ib.* VIII p. 454 = *Glyphisodon biocellatus* CV., *ibid.* IV p. 286 = *Glyphisodon Rossii* Blkr, *ib.* VII p. 48.
57. „ *sordidus* CV., *Verh. B. Gen.* XXI Labr. eten.
58. „ *unimaculatus* CV., *Nat. T. N. Ind.* IV p. 284.
59. *Heliases coeruleus* CV?, *ibid.* VIII p. 455.
60. *Labroides paradiscus* Blkr, *ibid.* II p. 249.
61. *Tautoga melapterus* CV., *Verh. Bat. Gen.* XXII Gladsh. Labr.
62. *Julis (Halichoeres) Souleyetii* CV., *ibid.* VIII p. 176.
63. „ („) *spilurus* Blkr, *ibid.* II p. 252.
64. *Gomphosus melanotus* Blkr, *ibid.* VIII p. 457.
65. *Cheilinus chlorurus* Blkr = *Sparus chlorurus* Bl., *Verh. Bat. Gen.* XXII Gladsh. Labr. (sub. nom *Cheilin. guttat.* B kr.)
66. „ *radiatus* Blkr. = *Sparus radiatus* Bl. Schm. = *Cheilinus diagrammus* CV., *ibid.*
67. „ *tetrazona* Blkr, *Nat. T. N. Ind.* *ibid.* IV p. 293.
68. *Epibulus insidiator* CV., *Verh., Bat. Gen.* XXII Gladsh. Labr. *Nat. T. N. Indië* VIII p. 458.
69. *Scarus chlorodon* Jen.
70. „ *coeruleopunctatus* Rüpp., *Nat. T. N. Ind.* VII p. 110.
71. „ *Jenynsii* Blkr = *Scarus* —? *Jen. Zool. Beagle.*
72. „ *mastax* Rüpp., *Nat. T. N. Ind.* VI p. 199.

73. *Callyodon waigiensis* CV., *ibid.* II p. 256.
74. *Hemiramphus Dussumierii* CV., *Verh. Bat. Gen.* XXIV Snoek.
75. *Saurus sijnodus* CV. *Nat. T. N. Ind.* II p. 257. *Verh. B. Gen.* XXI Snoek.
76. *Rhombus cocosensis* Blkr, *Nat. T. N. Ind.* VIII p. 178.
77. „ *pantherinus* Rüpp. = *Rhombus sumatranus* Blkr, *ibid.* I p. 409.
Verh. Bat. Gen. XXIV Pleur.
78. „ *pavo* Blkr, *Nat. T. N. Ind.* VIII p. 177.
79. *Oxybeles Brandesii* Blkr, *ibid.* I p. 276, VII p. 162.
80. *Muraena Agassizi* Blkr, *ibid.* VIII p. 458.
81. „ *cancellata* Richds., *ibid.* V p. 531, VIII p. 326.
82. „ *colubrina* Richds., *ibid.* VI p. 335.
83. „ *micropoecilus* Blkr, *ibid.* VIII p. 459.
84. *Gastrophysus implutus* Blkr = *Tetraödon implutus* Jen.
85. *Balistes aculeatus* Bl., *Verh. B. Gen.* XXIV Balist.
86. „ *vidua* Soland., *Nat. T. N. Ind.* III p. 565.
87. *Alutarius laevis* Cuv., *ibid.* III p. 304, *Verh. B. Gen.* XXIV Balist.
88. *Ostracion cornutus* L., *Verh. Bat. Gen.* XXIV Ostrac.
89. „ *cubicus* Bl., *ibid.*
-

DESCRIPTIONES SPECIERUM DIAGNOSTICAE.

CHAETODONTOÏDEI.

Chaetodon semeion Blkr.

Chaetod. corpore disciformi, diametro-dorso-ventrali $2\frac{1}{2}$ ad $2\frac{3}{4}$ in longitudine corporis; capite valde acuto $4\frac{1}{2}$ ad $4\frac{1}{2}$ in longitudine corporis; oculis diametro $3\frac{1}{2}$ circiter in longitudine capitis; linea rostro-dorsali capite valde concava nucha convexiuscula linea rostro-ventrali brevior; rostro acuto squamoso; praeoperculo non vel vix denticulato; squamis lateribus 35 p. m. in serie longitudinali; pinnis dorsali et anali obtusis rotundatis; dorsali spinis posticis subaequalibus spinis ceteris longioribus, radiis 3 anticis in taeniam gracilem caudalem attingentem productis; pinnis pectoralibus acute rotundatis 5 circiter, ventralibus acutis $6\frac{1}{2}$ circiter, caudali extensa postice medio convexa radiis externis productis $4\frac{1}{2}$ ad $4\frac{1}{2}$ in longitudine corporis; colore corpore pulcherrime flavo-aurantiaco; fronte verticeque roseis; fascia oculari violaceo-nigra nucha paulo ante spinam dorsalem 1^m cum fascia lateris oppositi unita infra oculum latissima oculo multo latiore; squamis dorso lateribusque singulis basi puncto violaceo-purpureo; pinnis, caudali excepta, flavo-aurantiacis; dorsali fascia lata violaceo-nigra dimidio dorsalis spinosae posteriore incipiente et radiis dorsalibus posticis desinente, vagina dorsalis spinosae squamosa superne vitta duplice violaceo-nigra et coerulea limbata, vitta dorsalem radiosam superne intrante et colore dilutioro usque ad angulum fasciae dorsalis lateris posteriorem producta; dorsali radiosa et anali radiosa tertia parte libera quadricoloribus flavis, margaritaceo-roseis, violaceo-fuscis et aurantiacis, aurantiaco marginem externum, violaceo-fusco vittam intramarginalem ceteris graciliorem efficientibus; anali basi fascia lata trigona violaceo-nigra trigono basi radios posticos attingente, apice ante mediam pinnam producto; caudali basi marginibusque superiore, inferiore et posteriore aurantiaca dimidio posteriore violascente-rosea, radiis media pinna stria fusca limbatis.

B. 6. D. 14/27 vel 14/23. P. 2/14. V. 1/5. A. 3/24 vel 3/25. C. 1/15/1 et lat. brev.

Habit. Ins. Coeus, in mari.

Longitudo 2 speciminum 189" ad 201".

Aanm. Deze fraaije Chaetodon is zeer gemakkelijk herken-

baar aan hare verlengde voorste rugvinstralen en staartvinrandstralen, aan hare talrijke rugdoornen en rugvin- en aarsvinstralen, aan de breede donkere banden over rugvin en aarsvin, aan de purperkleurige vlekjes of stippen op de schubben van rug en zijden, enz.

TEUTHIDES.

Acanthurus Rüppellii Blkr, Nat. Tijdschr. Ned. Ind. VIII. p. 316 (junior).

Acanth. corpore oblongo compresso, altitudine $2\frac{1}{2}$ circiter in ejus longitudine, latitudine $3\frac{1}{4}$ circiter in ejus altitudine; capite 4 circiter in longitudine corporis, absque crista interparietali aequae alto circiter ac longo; oculis diametro $2\frac{1}{2}$ circiter in longitudine capitis; linea rostro-frontali concava; linea interoculari convexiuscula; fronte plana; sulco praecoculari trigono valde conspicuo; rostro acuto oculi diametro multo altiore; dentibus cuneiformibus utraque maxilla p. m. 14, maxilla superiore dimidio apicali utrinque serratis 7- ad 11- lobis, maxilla inferiore apice serratis 3- ad 5- lobis; praeoperculo valde obtusangulo angulo rotundato; operculo non, osse scapulari valde striatis; squamis minimis capite corporeque antice punctiformibus corpore postice squamaeformibus vix conspicuis; linea laterali conspicua simplice antice valde curvata cauda supra spinam caudalem decurrente; spina caudali oculo plus duplo brevior; pinnis dorsali et anali obtusis rotundatis; dorsali parte spinosa parte radiosa humilior spina postica spinis ceteris longior; dorsali radiosa antice quam medio et postice altiore altitudine $1\frac{1}{4}$ circiter in altitudine, 3 circiter in longitudine corporis anali corpore duplo fere humilior; pectoralibus acutis 4 circiter, ventralibus acutis 6 circiter, caudali extensa convexa angulis acuta $4\frac{1}{2}$ ad $4\frac{3}{4}$ in longitudine corporis; colore corpore coeruleo-violaceo vittis transversis obliquis gracilibus aurantiacis postcephalicis p. m. 17 plurimis violaceo limbatis; fasciis 3 nigricante-violaceis latis, 1^a nuchae-oculo-ventrali, 2^a dorso-operculo-ventrali, 3^a caudali, fasciam 1^m inter et 2^m fascia aurantiaca vitta violacea tota longitudine percursa; rostro aurantiaco rivulato; regione mento-ventrali aurantiaca; pinnis dorsali et anali profunde violaceis, dorsali dimidio anteriore inter singulas radios vitta aurantiaca transversa, dimidio posteriore vittis 6 vel 7 aurantiacis longitudinalibus; anali dimidio anteriore maculis rotundis et oblongis aurantiacis longitudinaliter subseriatis, dimidio posteriore vittis 3 vel 4 longitudinalibus aurantiacis; pinnis pectoralibus membrana margaritaceo-hyalinis radiis aurantiacis; ventralibus aurantiacis apicem versus violascentibus; caudali antice violascente vittis 2 vel 3 irregularibus aurantiacis, postice profunde violacea aurantiaco marginata.

B. 5. D. 3/29 vel 3/30. P. 2/14. V. 1/5. A. 3/22 vel 3/23. C. 5/14/5.
Synon. *Acanthurus velifer* Rüpp. Atl. R. N. Afr. F. R. M. p. 58 tab. 15
fig. 2. N. W. F. Abyss. F. R. M. p. 131. CV. Poiss. X p. 184.
Blkr, N. Tijdschr. N. Ind. VII p. 42 (nec Cl. nec Lac.) aet. adulta.
Acanthurus voilier CV. Poiss. X p. 184.

Talefel Arab.

Habit. Ins. Cocos, in mari.

Longitudo speciminis unici 93^m.

Aanm. Hoezeer vrij na verwant in kleurteekening aan *Acanthurus velifer* Bl. is dit voorwerp in habitus gelijk aan het voorwerp van 240^m lengte, hetwelk ik in het 7^e deel van het Natuurkundig Tijdschrift (p. 43) onder den naam *Acanthurus velifer* heb beschreven doch sedert tot eene eigene soort gebracht. Mijn specimen is slechts 22^m langer dan het grootste mijner voorwerpen van *Acanthurus velifer* Bl, doch veel slanker van ligchaam, veel spitsier van profiel en heeft de rugvin betrekkelijk aanmerkelijk lager en stomper afgerond. Het aantal rugdoornen en vinstralen schijnt bij de soort aan kleine verschillen onderhevig te zijn. De dwarsche oranjekleurige banden des ligchaams gaan met toenemenden leeftijd in reijen van ronde vlekken over.

ELEOTRIOÏDEL.

Eleotris cyanostigma Blkr.

Eleotr. corpore elongato compresso, altitudine 5 circiter in ejus longitudine, multo altiore quam lato; capite obtuso convexo $4\frac{2}{3}$ circiter in longitudine corporis; altitudine capite $1\frac{1}{2}$ circiter, latitudine $1\frac{1}{2}$ circiter in ejus longitudine; linea rostro-dorsali capite valde convexa; oculis diametro 3 circiter in longitudine capitis, valde approximatis; orbitis glabris; rostro alepidoto oculo brevior; naribus non tubulatis; maxillis aequalibus, superiore sub medio oculo circiter desinente; dentibus maxillis pluriseriatis, maxilla superiore serie externa seriebus internis multo majoribus aequalibus, maxilla inferiore serie externa antice tantum seriebus internis majoribus, dente majore postico curvato canino; sulco oculo-scapulari conspicuo; praeoperculo rotundato toto margine glabro; capite fronte, vertice, genis operculisque squamis magnis tecto; squamis etenoïdeis, regionem interocularem inter et pinnam dorsalem 1^m 7, lateribus 25 p. m. in serie longitudinali; squamis lateribus postice et antice aequalibus; appendice anali gracili elongata; pinna dorsali spinosa spinis gracilibus flexilibus spina 3^a in filum corporis

altitudine multo longiorem producta; dorsali radiosa postice quam antice altiore corpore non multo humiliore angulata; pectoralibus obtusis et ventralibus acutis 4 ad $4\frac{1}{2}$, caudali obtusa convexa $4\frac{1}{2}$ ad $4\frac{3}{4}$ in longitudine corporis; anali postice quam antice altiore, corpore non vel vix humiliore acutangula; colore corpore superne violascente-viridi, inferne aurantiaco-viridi; squamis capite corporeque singulis puncto vulgo unico coeruleo annulo profundiore cineto; lateribus insuper maculis majoribus 5 vel 6 violaceo-fuscis in seriem longitudinalem dispositis; pinnis dorsalibus spinis radiisque aurantiacis membrana fusco-violaceis, dorsali spinosa fascia longitudinali obliqua leviter curvata nigra, dorsali radiosa, anali et caudali membrana inter singulos radios punctis aliquot uniseriatis coeruleis annulo profundiore cinetis; anali dimidio basali aurantiaca dimidio libero violacea; pectoralibus ventralibusque aurantiacis; caudali radiis aurantiaca membrana violacea.

B. 6. D. 6—1/11 vel 6—1/12. P. 17. V. 1/5. A. 1/10 vel 1/11. C. 26 (Int. brev. inclus.).

Habit. Ins. Cocos, in mari.

Longitudo 2 speciminum 45" et 48".

Aanm. Deze soort is kenbaar aan hare groote schubben, stompen kop, geheel beschubte wangen en operkels, aan de hondstonden in de onderkaak, draadvormig verlengden rugdoorn, betrekkelijk talrijke rugvinstralen, aan de kleine blaauwe donker gezoomde vlekjes op ligchaam en ongepaarde vinnen, enz. Zij behoort tot eene eigene groep in haar geslacht, welke groep nog het meeste verwant is aan die van *Eleotris cyprinoïdes* CV. en *Eleotris leuciscus* Blkr.

In de groote Histoire naturelle des Poissons is onder den naam van *Eleotris margaritacea* eene soort van *Eleotris* beschreven, of liever aangeduid, welke door QUOY en GAIMARD van Vanikoro naar Frankrijk gebragt is en welke, even als de bovenbeschrevene, groote schubben en reijen van blaauwe stipjes op het ligchaam en de staartvin heeft. Daar van deze soort evenwel gezegd wordt, dat zij dezelfde getallen der stralen heeft als *Eleotris madagascariensis* CV. (D. 6—9. A. 7 etc.) en in de beschrijving geene sprake is van het tandenstelsel, van de verlenging des derden rugdoorns, enz., is het niet vermoedelijk, dat mijne voorwerpen tot *Eleotris margaritacea* CV. behooren.

LABRÖÏDEI CTENOÏDEI.

Glyphisodon antjerius K. v. H. CV. Poiss. V p. 360.

Synon. *Glyphisodon d'Antjer* CV. Poiss. V p. 360.

Glyphisodon biocellatus CV. Poiss. V p. 361. Schleg. Mull. Overz.

Amphipr. Premn. Verh. N. Gesch. N. Ov. Bez. Vissch. p. 24

tab. 6 fig. 4, Blkr. Nat. T. N. Ind. IV p. 287. (an et QG.

Zööl. Voij. Uran. p. 389?).

Glyphisodon biocellé CV. Poiss. V p. 361. (an et QG. Zoöl. Voij

Uran. p. 389?).

Glyphisodon zonatus CV. *ibid.* V p. 361 Schl. Mull. l. c. p. 24.

Glyphisodon à ceinture CV. *ib.* V p. 361.

Glyphisodon punctulatus CV. *ib.* V p. 362.

Glyphisodon pointillé CV. *ib.* V p. 362 (van Guam).

Glyphisodon antjerinus Schl. Mull. l. c. p. 24 tab. 6 fig. 3.

Chaetodon Brownriggii Benn. Ceyl. Fisch. N. 8.

Glyphisodon Brownriggii CV. Poiss. V p. 362.

Glyphisodon de Brownrigg CV. Poiss. V p. 362.

Glyphisodon Rossii Bkr, Nat. T. Ned. Ind. VII p. 48.

Kaka Baitikyah Cingalens.

Habit. Ins. Cocos, in mari.

Ins. Batu, in mari.

Cauer, Priaman, Sumatrae occidentalis, in mari

Aanm. Eene rei van meer dan 20 voorwerpen dezer soort van 20^m tot 96^m lengte heeft mij doen ontwaren, dat zij belangrijke veranderingen in de kleurteekening ondergaat met toenemenden leeftijd. De beide zwarte rugvinvlekken, de blaauwe overlangsche snuitrugband, en de blaauwe oogkaak- en rug- en aarsvinbandjes verdwijnen allengskens naarmate de voorwerpen ouder worden en ook de blaauwe schubstipjes zijn in den gevorderden leeftijd weinig of niet meer zichtbaar of gaan tot enkele langwerpige vlekken of strepen over. Daarentegen zijn de oude voorwerpen in den regel met een' vrij breeden geelachtig-parelkleurigen dwarschen band geteekend, die ongeveer onder den 4ⁿ tot 7ⁿ rugdoorn begint en nabij de buiklijn onder de achterhelft der borstvin eindigt. Sporen van dezen band zie ik reeds bij enkele voorwerpen van 55^m—60^m lengte, bij welke de zwarte rugvinvlekken en de blaauwe snuit-rugband nog bestaan.

Ik teeken hier nog aan, dat zelfs bij de kleinere voorwerpen

soms de voorste of achterste zwarte rugvinvlek ontbreekt, de blaauwe snuitrugband van zeer smal tot zeer breed verschilt en ook de blaauwe schubstipjes bij sommige voorwerpen van dezelfde lengte in grootte aanmerkelijk verschillen. Een dier voorwerpen met enkele rugvinvlek is naar eene teekening van KUNN en VAN HASSELT als eene eigene soort opgebragt in de groote Histoire naturelle des Poissons onder den naam van *Glyphisodon antjerius* K. v. H., welke naam, als de oudste aan de soort gegeven, behouden behoort te blijven. Andere voorwerpen met zichtbaren parelkleurigen rug-buikband zijn terzelfder plaatse beschreven onder den naam van *Glyphisodon zonatus* CV. Nog andere voorwerpen, bij welke de banden niet zichtbaar waren maar wel de schubvlekjes, stellen *Glyphisodon punctatus* CV. Voorts komt het mij hoogstwaarschijnlijk voor dat BENNETT's *Chaetodon Brownriggi* almede eene minder juiste voorstelling is van dezelfde soort. Eindelijk nog is mijne *Glyphisodon Rossii* insgelijks tot dezelfde soort te brengen. Ik stelde haar op naar een paar grootere voorwerpen, bij welke de dwarsche ligchaamsband even zeer ontbreekt als de overlangsche snuitrugband en de beide rugvinvlekken. Vijf nominale soorten behooren alzoo uit de lijst der bekende *Glyphisodontes* weg te vallen.

Behalve de plaatsen, van waar ik de onderwerpelijke soort heb ontvangen, is zij ook nog aangetroffen bij Java, Nieuw-Guinea, Ceylon, Guam, Ocalan, Strong en Vanikoro.

Helias coeruleus CV. Poiss. V p. 372??

Helias. corpore oblongo compresso, altitudine $3\frac{1}{4}$ in ejus longitudine, latitudine $2\frac{3}{4}$ circiter in ejus altitudine; capite $5\frac{1}{4}$ circiter in longitudine corporis, paulo altiore quam longo; oculis diametro 3 circiter in longitudine capitis; linea rostro-dorsali vertice et rostro convexa; osse suborbitali oculi diametro plus duplo humiliore; maxillis subaequalibus, superiore sub oculi parte anteriore desinente; dentibus maxillis seriebus internis minimis vix conspicuis serie externa valde conspicuis, maxilla superiore p. m. 56, maxilla inferiore p. m. 30 antice 4 ad 6 conicis obtusiusculis prominentibus; praecoperculo subrectangulo angulo rotundato, margine posteriore leviter emarginato; squamis lateribus 28 p. m. in serie longitudinali; linea laterali sub initio pinnae dorsalis radiosae interrupta; pinnis dorsali et anali radiosae obtusis rotundatis, dorsali anali altiore corpore duplo fere humiliore; dor-

sali spinosa dorsali radiosa humiliore spinis 2., 3. et 4. spinis ceteris longioribus; pectoralibus acutiuseulis 5 fere, ventralibus acutis $5\frac{3}{4}$, caudali profunde excisa lobis acutis (an filigeris?) $4\frac{1}{2}$ circiter in longitudine corporis; anali spina 2^a spina 1^a plus duplo longiore sed radio 1° multo brevior; colore corpore superne coerulecente-viridi inferne margaritaceo; squamis capite dorsoque singulis macula vitente dilute viridi; vitta rostro-oculari gracili coerulea; pinna dorsali nigricante-violacea parte radiosa postice dilutior; pinnis pectoralibus, ventralibusque margaritaceo-flavescente-hyalinis, pectoralibus basi superne macula parva coerulea; caudali et anali dilute violaceis; caudali radiis externis coerulea.

B. 5. D. 12/10 vel 12/11. P. 2/16. V. 1/5. A. 2/10 vel 2/11. C. 1/13/1 et lat. brev.

Synon. *Heliase bleu* CV. Poiss. V p. 372??

Habit. Ins. Cocos, in mari.

Longitudo speciminis unici 80"

Aanm. Deze soort is zeer na verwant aan *Heliases frenatus* CV. Poiss. V p. 373? Blkr (Nat. Tijdschr. Ned. Ind. III p. 710) (1) doch verschilt er van door aanmerkelijk slanker lichaam en kleineren kop. Bij voorwerpen van *Heliases frenatus* mijner verzameling, van gelijke lengte als bovenbeschreven specimen, gaat de hoogte des lichaams slechts $2\frac{3}{4}$ in de lengte des lichaams zonder de staartvindraden en de kop slechts $4\frac{1}{2}$ tot $4\frac{1}{4}$ in dezelfde lengte. Deze verschillen geven aan beide soorten een' in het oog vallend verschillenden habitus, wanneer men ze bij elkander ziet.

Van *Heliases coeruleus* CV. (Poiss. V p. 372) van Nieuw-Guinea en Ulea worden nagenoeg dezelfde kleuren opgegeven als die van mijn voorwerp. Evenwel zou *Heliases coeruleus* 13 doornen hebben in de rugvin, terwijl er geene sprake is van het blaauwe bandje tusschen oog en snuit. Ik breng mijn voorwerp daarom slechts aarzelende er toe. Indien de aanwezigheid van een rugdoorn méér bepaald op een soortelijk verschil duidt, zal mijn voorwerp als eene eigene soort beschouwd moeten worden. In dit geval zou ook mijne *Heliases frenatus* CV.? de eigenlijke

(1) In mijne beschrijving ter aangehaalde plaatse is eene zinstorende drukfout ingeslopen, door het weglaten van de woorden „linea laterali” uit den 13ⁿ regel dier beschrijving, welke wqorden voor de woorden „sub anteriore” moeten gedacht worden.

Heliases frenatus CV. niet zijn, vermits alle mijne voorwerpen daarvan slechts 12 rugdoornen bezitten. De korthed der beschrijvingen in de Histoire naturelle des Poissons, waarin géene opgaven voorkomen aangaande de betrekkelijke hoogte des lichaams en de lengte van den kop, laat niet toe, over mogelijk bestaande andere verschillen te oordeelen.

LABROÏDEI CYCLOÏDEI.

Gomphosus melanotus Blkr.

Gomphos. corpore subelongato compresso, altitudine $4\frac{2}{3}$ circiter in ejus longitudine, latitudine $2\frac{1}{2}$ circiter in ejus altitudine; capite acutissimo $3\frac{1}{2}$ circiter in longitudine corporis, duplo fere longiore quam alto; oculis diametro $4\frac{1}{2}$ circiter in longitudine capitis, $1\frac{3}{4}$ circiter in capitis parte postoculari; rostro acutissimo producto, absque maxilla superiore aequae longo ac basi alto; dentibus maxillis conicis anticis 2 caninis mediocribus curvatis; victu longitudine 4 circiter in longitudine capitis, tota ejus longitudine circiter ante oculum desinente; squamis lateribus 26 p. m. in serie longitudinali; linea laterali singulis squamis tubulo bifurco notata; pinnis imparibus basi squamosis, dorsali parte spinosa parte radiosa humiliore, spina postica spinis ceteris longiore; dorsali radiosa analique postice angulatis radiis anticis radiis posticis longioribus; pectoralibus acute rotundatis $5\frac{3}{4}$ circiter, ventralibus acutis $8\frac{3}{4}$ circiter, caudali obtusa convexa $6\frac{3}{4}$ circiter in longitudine corporis; colore corpore, capite superne dorsoque antice violaceo, labiis, lateribus, dorso postice caudaque aurantiaco, genis operculis et regione thoracica roseo; fascia rostro-oculo-operculari fusco-violacea; dorso antice maculis nigro-violaceis vittas transversas curvatas in regione violascente subefficientibus; pinna dorsali spinosa tota fusca violaceo-nigro limbata; dorsali radiosa analique parte basali aurantiaco-rubris parte libera fusco-violaceis aurantiaco marginatis; pectoralibus aurantiaco-flavis basi superna macula parva nigro-violacea; ventralibus aurantiacis; caudali basi aurantiaca, medio fusco-violacea, margine posteriore late flava.

B. 6. D. 8/13 vel 8/14. P. 2/13. V. 1/5. A. 3/11 vel 3/12. C. 1/12/1 et lat. brev.

Synon. *Ikan Pangerang*, *Pangerang* of *Prins Valent*. Ind. Amb. V. III p. 503 no. 504.

Idom babi Ren. Poiss. Mol. I tab. 5 fig. 36.

Juffertie. *Petite Demoisselle* ibid. I tab. 14 fig. 83.

Habit. Ins. Cocos, in mari.

Longitudo speciminis unici 79".

Aann. Deze soort behoort tot een der in den nieuweren tijd

nog niet teruggevondene of althans door de schrijvers op nieuw vermelde Valentijnsche en Renardsche visschen. De afbeeldingen van VALENTIJN en RENARD zijn zeer gebrekkig, doch laten de soort goed herkennen. Mijn voorwerp is veel kleiner dan de afbeeldingen van RENARD en bijkans even groot als die van VALENTIJN. De soort is zeer gemakkelijk herkenbaar aan hare scherp geteekende kleuren, betrekkelijk korten snuit, enz.

Epibulus insidiator CV. Poiss. XIV p. 82. Blkr, Verh. Bat. Gen. XXII Gladsch. Labr. p. 40.

Aanm. Ik ontving van de Kokos-eilanden een jeugdig exemplaar der bruine varieteit van deze merkwaardige soort van 95^m lengte. Dit exemplaar heeft op bijkans alle schubben zoowel op den kop als op het ligchaam van 1 tot 3 lichtblaauwe stipjes, welke stipjes bij toenemenden leeftijd geheel verdwijnen.

MURAENOÏDEI.

Muraena Agassizi Blkr.

Muraen. corpore elongato compresso, altitudine $14\frac{1}{2}$ circiter in ejus longitudine; capite acuto $6\frac{1}{2}$ fere in longitudine corporis, duplo circiter longiore quam alto; oculis diametro 11 ad 12 circiter in longitudine capitis; linea rostro-frontali fronte concava; naribus anterioribus tubulatis, posterioribus non tubulatis; rostro acuto apice tantum convexo oculo duplo fere longiore, non ante maxillam inferiorem prominente; rictu longe post oculos producto $2\frac{1}{4}$ circiter in longitudine capitis; dentibus acutis, palatinis biseriatis utroque latere serie externa 18 ad 20 p. m. subanticiis 2 vel 1 ceteris multo majoribus, serie interna 1 vel 2 subulatis molilibus; nasalibus periphericis uni-seriatis 12 ad 14 inaequalibus ex parte dentibus palatinis majoribus, mediis 2 vel 3 subulatis elongatis molilibus; vomeribus conicis acutis 9 vel 10, anticis 2 ad 4 biseriatis ceteris uniseriatis utroque latere p. m. 24 anticis 3 vel 4 lateralibus multo longioribus; apertura branchiali oculo non majore in media altitudine corporis sita; linea laterali inconspicua; pinna dorsali ante aperturam branchialem incipiente corpore duplo circiter humiliore; anali in media corporis longitudine incipiente, dorsali plus duplo humiliore; corpore pinnisque pulchre profunde flavis maculis minoribus et majoribus irregularibus polymorphis variegatis et ex parte submarmoratis, maculis dimidio corporis posteriore maculis ceteris vulgo majoribus; regione postmaxillari striis longitudinalibus violaceis; anali vittis

violaceo-fuscis longitudinalibus obliquis p. m., 10 vitis posterioribus dimidio pinnae posteriore incipientibus.

D. 328 p. m. A. 235 p. m. C. 12 p. m.

Habit. Ins. Cocos, in mari.

Longitudo speciminis unici 650".

Aanm. Deze Muraena behoort tot de groep van *Muraena cancellata* Richds., *Muraena tessellata* Richds. enz. doch nog tot eene onderafdeeling daarvan, wegens hare van voren tweereijige ploegbeenstanden. Zij is de eenige mij tot nog toe bekende soort welke bij tweereijige gehemelte- en eenreijige neus- en onderkaakstanden, tweereijige ploegbeenstanden bezit. Reeds daaraan herkenbaar, wordt hare onderkenning nog gemakkelijk gemaakt door hare fraai hooggele kleur en eigenaardige vlektekening, door de schuinsche overlangsche violetbruine aarsvinstrepen, enz.

Ik noem haar ter eere van den beroemden zoöloog en ichthyoloog, den heer LOUIS AGASSIZ.

Muraena micropocilus Blkr.

Muraen. corpore elongato compresso, altitudine 18 circiter in ejus longitudine; capite acuto 9 circiter in longitudine corporis, plus duplo longiore quam alto; oculis diametro 7 ad 8 in longitudine capitis; naribus anterioribus tubulatis posterioribus non tubulatis; rostro acuto convexo oculo multo minus duplo longiore vix ante maxillam inferiorem prominente; rictu post oculos producto $2\frac{1}{2}$ ad $2\frac{3}{4}$ in longitudine capitis; poris maxillis conspicuis 4 vel 5 rictui approximatis longitudinaliter seriatis; dentibus acutis, palatinis biseriatis utroque latere serie externa 7 vel 8 conicis, serie interna 2 vel 3 mobilibus subulatis longis; dentibus nasalibus periphericis conicis biseriatis utroque latere serie externa 7 vel 8, serie interna 3 vel 4 mobilibus brevibus, mediis 2 vel 3 subulatis dentibus ceteris omnibus longioribus; dentibus vomerinis uniseriatis conicis obtusiusculis p. m. 11; dentibus inframaxillaribus biseriatis utroque latere serie externa p. m. 14 compressis, serie interna 2 tantum conicis subsubulatis longioribus symphysis approximatis; apertura branchiali oculo non vel vix majore in media altitudine corporis sita; linea laterali poris distantius vix conspicua; pinna dorsali ante aperturam branchialem incipiente corpore plus duplo humiliore; anali antice in 4^a quarta corporis parte incipiente dorsali plus duplo humiliore; corpore pinnisque umbrinis punctis et maculis minutis fuscis dense arenariomaculatis; pinnis aurantiaco marginatis; poris maxillis in centro maculae parvae rotundae sitis.

D. 330 p. m. A. 268 p. m. C. 12 p. m. = D. A. C. 610 p. m.

Habit. Ins. Cocos, in mari.

Longitudo speciminis unici 219”.

Aanm. Deze *Muraena* nadert in verwantschap nog het mees-
te tot *Muraena griseo-badia* Richds., zoowel in habitus als in
kleurteekening. Bij laatstgenoemde soort zijn evenwel de peri-
ferische neustanden eenreijig, de tanden der binnenreijen van
gehemeltebeenderen en onderkaak veel talrijker, begint de aars-
vin juist in het midden van de lengte des ligchaams en heeft
een veel minder aantal stralen, enz. Wat het tandenstelsel betreft
behoort *Muraena micropocilus* tot de groep van *Muraena Blochii*
Blkr en *Muraena micropterus* Blkr (Verh. Bat. Gen. XXV
Muraen. p. 42), doch zij verschilt nog aanmerkelijk van deze
beide. Bij *Muraena micropterus* Blkr is de kleurteekening ge-
heel anders, zijn de rug- en aarsvin als tot eene lage kiel in
ontwikkeling teruggebleven, de onderkaakstanden veel talrijker,
enz., terwijl bij *Muraena Blochii* de neus- en ploegbeenstanden
minder talrijk en de gehemeltetanden talrijker zijn, de aars-
vin in de achterhelft des ligchaams begint en het ligchaam
meer gewolkt of gemarmerd is, enz.

Scripti Batavia Calendis Aprilis MDCCCLV.
